

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра державно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного гуманітарного
університету д.ю.н., професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

«12» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Галузь знань 08 «Право»

Спеціальність 081 «Право»

Назва освітньої програми Право

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти доктор філософії (PhD)

ОДЕСА
2022 рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Державно-правових дисциплін

Протокол № 1 від 10 серпня 2022 року

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail:
завідувач кафедри державно-правових дисциплін, д.ю.н., доцент Манько Денис Григорович	067-480-50-88	nauka2me@gmail.com

Завідувач кафедри
д.ю.н., доцент

Денис МАНЬКО

Гарант освітньо-наукової програми
д.ю.н., доцент

Денис МАНЬКО

Узгоджено
Начальник навчального відділу

Лариса РАЙЧЕВА

1. АНОТАЦІЯ

1.1. Місце педагогічної та дослідницької практики в професійній підготовці здобувачів

Практика здобувачів є однією із форм освітнього процесу в Міжнародному гуманітарному університеті відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 року та Навчальними планами підготовки аспіранта (PhD) за освітньо-науковою програмою «Право», затвердженою Вченою радою Міжнародного гуманітарного університету протоколом № 8 від 16.06.2022 року.

Навчальними планами передбачено два види практичної підготовки здобувачів: педагогічна та дослідницька практика, які заплановані на другий рік навчання в аспірантурі. Обсяг освітньої складової становить 3 кредити (90 годин), з поділом: 1 кредит на педагогічну практику та 2 кредити на дослідницьку практику.

1.2. Дослідницька практика орієнтована на набуття досвіду дослідницької діяльності у сфері правознавства, а саме:

- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних дослідницьких завдань;
- інтеграція науково-дослідної діяльності практикантів;
- впровадження результатів дисертаційної роботи в освітній процес;
- ознайомлення зі структурою дослідження та формування власного плану досліджень по обраній темі;
- удосконалення навичок самоосвіти.

1.3. Передумовами для проходження дослідницької практики є вивчення загальнотеоретичних та галузевих юридичних дисциплін рівня бакалавр та магістр права та освоєння дисциплін першого року навчання у аспірантурі.

2. МЕТА І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

2.1. Мета дослідницької практики здобувачів, які навчаються по спеціальності 081-«Право» набуття досвіду дослідницької діяльності у сфері правознавства та викладання правничих дисциплін, а саме:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних дослідницьких завдань;
- ознайомлення з видами діяльності науково-педагогічного працівника;
- набуття досвіду проведення під безпосереднім керівництвом керівника практики семінарських та практичних (тренінгових) занять, а також консультацій;
- інтеграція науково-дослідної діяльності практикантів;
- впровадження результатів дисертаційної роботи в освітній процес;
- ознайомлення зі структурою дослідження та формування власного плану досліджень по обраній темі;
- удосконалення навичок самоосвіти.

2.2. У процесі проходження дослідницької практики здобувачі мають ознайомитися з наступними видами наукових робіт:

1) поглибити знання з фахових навчальних дисциплін (вільно оперувати категоріально-поняттєвим апаратом правових наук; реалізувати вміння формулювати ознаки, структурні елементи, класифікаційні підстави для видової характеристики юридичних понять та категорій);

- 2) сформувати вміння здійснення науково-дослідної роботи у процесі практики;
- 3) сформувати вміння перетворення наукової інформації в навчальний матеріал;
- 4) виховати інтерес до педагогічної діяльності;
- 5) сформувати потребу у педагогічній самоосвіті та самовдосконаленні.

3. ВИМОГИ ДО РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ

У процесі проходження дослідницької практики формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності

- ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 ЗК-8. Навички міжособистісної взаємодії та професійної етики.
 ЗК-9. Здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп (з експертами з різних галузей знань/видів правової діяльності).
 ЗК-10. Ораторські навички, навички усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження.

Спеціальні (фахові) компетентності

- ФК-9. Здатність розробляти інноваційні підходи в освітньо-науковій діяльності.
 ФК-11. Здатність застосовувати методи збирання інформації та методи кількісної обробки даних.
 ФК-17. Здатність до ділового спілкування у науковому та освітньому середовищі.
 ФК-18. Навички педагогічної майстерності та викладацької техніки.

Проходження дослідницької практики забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньо-науковою програмою:

- РН-2. Розуміти науково-практичний зміст та тенденції розвитку сучасних держави і права та суміжних сфер. Знати фактори, що зумовлюють особливості буття права та держави в умовах сучасних суспільних викликів.
 РН-3. Знати принципи та прийоми системного аналізу результатів досліджень. Здійснювати комплексний аналіз для оцінки сучасного стану предметної сфери наукового дослідження фундаментального та/або прикладного спрямування.
 РН-5. Організовувати, планувати та виконувати наукові дослідження фундаментального та/або прикладного спрямування. Узагальнювати результати власних досліджень, надавати та обґрунтовувати власні пропозиції з предметної сфери дослідження. Демонструвати та обговорювати отримані результати власних наукових досліджень.
 РН-6. Здійснювати моніторинг науково-практичних проблем у професійній галузі з використанням методів збирання інформації (спостереження, аналіз документації, опитування, тестування та ін.) і методів кількісної та якісної обробки даних (математичні, статистичні та ін.).
 РН-7. Володіти та використовувати сучасні інформаційні технології при проведенні наукових досліджень.

РН-9. Переосмислювати наявне та створювати нове цілісне уявлення, пропонувати та обґрунтовувати гіпотези на основі теоретико-методологічного аналізу з предметної сфери наукового дослідження.

РН-11. Використовувати знання з англійської мови для проведення досліджень на глобальному рівні, написання наукових тез, доповідей, рефератів, статей, наукових робіт за міжнародними стандартами академічного письма.

Заплановані результати проходження дослідницької практики:

Знання:

- 1) нормативної бази наукових досліджень, включно з вимогами академічної доброчесності;
- 2) фахових навчальних дисциплін (вільне оперування категоріально-поняттєвим апаратом правових наук; реалізація вмінь формулювати ознаки, структурні елементи, класифікаційні підстави для видової характеристики юридичних понять та категорій);
- 5) сучасних освітніх технологій та методів роботи із науковою джерельною базою.

Уміння:

- 1) здійснення науково-дослідної роботи у процесі практики;
- 2) використання теоретичних знань з фахових дисциплін у розв'язанні конкретних дидактичних і виховних завдань;
- 3) презентації результатів наукового дослідження.

4. ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ПЕРІОДИЧНІСТЬ ЕТАПІВ ПРОХОДЖЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

4.1. Зміст діяльності аспіранта, який проходить дослідницьку практику:

- 1) ознайомлення з організацією освітнього процесу та науково-дослідної роботи в університеті;
- 2) робота з пошуку, вивчення і пояснення процесів і явищ правової реальності для набуття, вироблення і систематизації нових знань про них;
- 3) пошук та осмислення наукового матеріалу за темою дисертації;
- 4) моніторинг науково-практичних проблем теми;
- 5) написання статей та тез за темою, що досліджується;
- 6) презентація результатів наукового дослідження на наукових конференціях, симпозіумах, круглих столах, тощо.

4.2. Етапи проходження дослідницької практики аспіранта

4.2.1 Дослідницька практика здобувача проводиться протягом 4-го семестру навчання (2-й рік навчання).

Етапи проходження дослідницької практики: підготовчий; початковий; основний; заключний.

На підготовчому етапі проходження дослідницької практики аспірант:

- ознайомлюється з законодавством про науково-технічну діяльність;
- визначає предмет дослідження.

На початковому етапі проходження дослідницької практики аспірант:

- здійснює огляд літератури з обраної теми дослідження;
- узагальнює та систематизує результати попередніх досліджень і визначає не досліджені досі аспекти теми;

- обґрунтовує актуальність обраної теми, визначає об'єкт й предмет дослідження, визначає його мету та завдання.

На основному етапі проходження дослідницької практики аспірант:

- визначає методологію дослідження та формулює його методику;
- проводить самостійні експериментальні роботи по темі дисертації;
- здійснює пошук, вивчення і пояснення процесів і явищ правової реальності.

На заключному етапі проходження дослідницької практики аспірант:

- оформляє результати наукового дослідження;
- готує публікації з теми наукового дослідження;
- презентує результати наукового дослідження.

4.3. Форми звітності здобувача про дослідницьку практику.

4.3.1. Форми звітності про дослідницьку практику:

- 1) загальний звіт про проходження практики;
- 2) відгук наукового керівника про проходження практики;
- 3) тексти статей, тез виступів на наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, інших заходах, презентації результатів наукових досліджень.

4.3.2. Звітна документація про проходження дослідницької практики, витяг із протоколу засідання відповідної кафедри про його затвердження подаються до відділу аспірантури, зберігаються в особовій справі аспіранта і враховуються при атестації.

5. ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ТА КЕРІВНИКІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

5.1. Обов'язки завідувача кафедри під час проведення дослідницької практики здобувачами кафедри:

- організація та проведення настановних зборів для здобувачів кафедри заради проведення інструктажу про порядок проходження практики, з техніки безпеки, охорони праці і попередження нещасних випадків та надання їм необхідних методичних порад.
- забезпечення необхідних умов для формування здобувачами індивідуальних графіків проходження практики та отримання ними індивідуальних завдань від безпосередніх керівників кафедри;
- своєчасне ознайомлення здобувачів з вимогами оформлення документації з практики, системою звітності та критеріями оцінки, які регламентуються відповідною нормативною та методичною документацією з організації та проведення практики;
- разом з науковим керівником практики від кафедри керувати порядком проходження педагогічної та дослідницької практики здобувачами;
- консультування здобувачів щодо термінів і порядку проходження, оформлення документів з педагогічної та дослідницької практики та захисту звіту після її закінчення ;
- своєчасна організація та проведення відкритого захисту звітування на засіданні кафедри про підсумки практики;
- внесення пропозицій щодо вдосконалення організаційно-методичного забезпечення педагогічної та дослідницької практики здобувачами а також інших навчально-методичних та звітних документів (враховуючи специфіку конкретної спеціальності);
- у разі необхідності здійснення разом з керівниками практики від кафедри вибіркового контролю за проходженням практики здобувачами.

5.2. Обов'язки керівника від кафедри /наукового керівника/ дослідницької практики

здобувачів:

- здійснення контролю за прибуттям здобувачів на практику;
- надання допомоги здобувачам у виборі теми для проведення лекційних та семінарських /практичних/ занять зі студентами;
- надання консультації щодо проведення здобувачами ретельного та всебічного вивчення наукових та літературних джерел;
- розробка та надання здобувачам індивідуальних завдань та вказівок для проходження педагогічної та дослідницької практики, враховуючи специфіку конкретної спеціальності;
- надання роз'яснень з принципових питань, які виникають у здобувача щодо організації процесу наукової творчості;
- забезпечення контролю за правильністю загального спрямування наукової роботи здобувача під час навчання в аспірантурі університету;
- контроль за своєчасністю формування та виконанням індивідуальних графіків проходження практики здобувачами;
- сприяння організації індивідуальних навчальних занять здобувача;
- здійснення організації та керівництва науково-дослідною роботою здобувача;
- консультування здобувачів щодо виконання ними індивідуальних навчального та наукового планів, оформлення документів з практики;
- своєчасне оцінювання роботи здобувачів, зокрема, проведених ними семінарських (практичних) занять зі студентами під час активної педагогічної практики;
- стимулювання системи взаємовідвідування та відвідування лекційних та семінарських занять досвідчених викладачів кафедри;
- забезпечення своєчасності надання здобувачами на кафедру звітів з педагогічної та дослідницької практики та інших документів, необхідних для захисту;
- перевірка, корегування, візування звітної документації, яку надають здобувачі керівнику від кафедри одразу після проходження практики;
- у разі необхідності здійснення разом із завідувачем кафедри вибіркового контролю за проходженням практики здобувачами.

5.3. Обов'язки здобувача-практиканта:

- до початку практики на настановних зборах, а далі в індивідуальному порядку, одержати від керівника практики консультації щодо проходження практики і оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно розпочати процес проходження практики протягом 3-4 семестрів 2 року навчання в аспірантурі університету;
- систематично працювати над виконанням завдань за програмою практик;
- вести щоденник практики, в якому фіксувати виконання відповідних етапів проходження практики (активна та пасивна практики);
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, зазначені у індивідуальному графіку проходження практики та вказівками наукового керівника;
- виконувати діючі у навчальному закладі правила внутрішнього трудового розпорядку, строго дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- постійно підтримувати контакти з кафедрою та у призначений керівником практики від кафедри термін з'являтися на проміжний контроль;
- висвітлити результати виконаної роботи та оформити їх у звіті про проходження практики, відповідно до встановлених і діючих вимог університету до структури та оформлення звіту;
- своєчасно надати на кафедру звітні документи та у належний термін захистити матеріали

практики перед відповідною комісією кафедри.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

1. Застосування сучасних форм і методів навчання (опис кожної інноваційної форми та методики навчання).

2. Кількість опрацьованих аспектів обраної теми дослідження, зокрема: огляд джерел та літератури, написання статей, тез, виступів на наукових та науково-практичних конференціях.

3. Рівень знання освітнього законодавства, законодавства про науково-технічну діяльність, вимог академічної доброчесності (оцінюється у співбесіді з науковим керівником).

4. Оцінка проходження педагогічної та дослідницької практики складається із суми балів, які виставляються комісією кафедри на основі розгляду змісту звіту про практику та за підсумком усного захисту перед комісією кафедри основних положень, які входять до програми практики.

5. Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок здобувача, набутих на практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою.

6. Складовою загальної суми балів захисту звіту про практику є:

- сума балів за зміст звіту окремо за кожний вид педагогічної практики /активна та пасивна/ та дослідницької практики;

- бали безпосередньо за захист звіту про практику.

№ з/п	Зміст завдання	Кількість балів	Максимальна кількість балів
1	Пасивна педагогічна практика	0-15	15
2	Активна педагогічна практика	0-35	35
3	Огляд наукової літератури	0-10	10
4	Підготовка публікацій по темі дисертації	0-20	25
5	Підготовка презентації	0-5	5
5	Оформлення звіту	0-5	5
6	Захист звіту з практики	0-5	5
7	Загальна максимальна сума балів	0-100	100

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ.

1. Підсумки проходження дослідницької практики – залік у диференційованій формі на засіданні кафедри.

2. Звіт здобувача за результатами практики, щоденник практики та інші документи подаються на рецензування керівнику практики. Якщо за результатами перевірки звіту виявлено його відповідність вимогам університету, звіт рекомендується до захисту перед комісією кафедри шляхом здійснення напису на титульному аркуші «до захисту» безпосереднім керівником та завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису.

У випадку виявлення невиконаних робіт, невідповідності вимогам університету, звіт направляється на доопрацювання здобувачу із здійсненням напису на титульному аркуші «на доопрацювання» безпосереднім керівником, що завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису.

3. За результатами перевірки звіту керівник практики від кафедри визначає оцінку, з якою звіт рекомендується до захисту перед комісією. Оцінка керівника практики носить рекомендаційний характер і не є обов'язковою оцінкою захисту для комісії кафедри.

Після перевірки поданого звіту керівником практики від кафедри і при наявності позитивної оцінки, звіт з практики публічно захищається здобувачем перед кафедральною комісією.

4. Підсумкова оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання звітних документів, якості підготовленого звіту, проходження пасивної практики (відвідування занять науковців кафедри і університету та взаємовідвідування здобувачів), проведення достатньої кількості навчальних занять зі студентами (активна практика), набуття нових вмінь та навичок щодо написання свого дисертаційного дослідження та вдосконалення тих, якими володіє здобувач, рівня захисту здобувача згідно з Таблицею зі шкалою балів, яка характеризує успішність здобувача.

5. З метою об'єктивної оцінки знань та умінь, набутих здобувачами під час проходження практики, захист звіту про практику проводиться з урахуванням критеріїв, які наведені у Таблиці зі шкалою балів, які враховуються під час виставлення підсумкової оцінки за педагогічну та дослідницьку практику.

Таблиця зі шкалою балів, які враховуються під час виставлення підсумкової оцінки за дослідницьку практику

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		залік
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
2. Tuning Educational Structures in Europe. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
3. Національний глосарій 2014. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf
4. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. URL: <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>
5. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. К. : Ленвіт, 2006. 35 с. ISBN 966-7043-96-7.

Нормативні акти:

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України протокол від 29.03.2016 № 3. URL: <http://mon.gov.ua/>
3. Національна рамка кваліфікацій: Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
4. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 12.01.2022 № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF>

Інформаційні ресурси:

1. Каталог електронних бібліотек України. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html>
2. Каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Офіційний портал ВПУ . URL: <http://portal.rada.gov.ua/>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Звіт
про проходження
педагогічної та дослідницької практики
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
зі спеціальності 081 Право**

(прізвище, ім'я та по батькові)

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище, ініціали)

**Керівник практики від кафедри,
науковий керівник**

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Одеса-2022

ЗАТВЕРДЖУЮЗавідувач кафедру
державно-правових дисциплін
Денис МАНЬКО

«__» _____ 2022 р.

ВІДГУК-ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАКТИКИ
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії

Під час практики здобувач _____

отримав або поглибив знання з:

- освітнього законодавства, що регламентує організацію освітнього процесу у вищій школі;
- функціональних обов'язків науково-педагогічного персоналу та основ методики викладання у вищій школі;
- нормативної бази наукових досліджень, включно з вимогами академічної доброчесності;
- фахових навчальних дисциплін (вільне оперування категоріально-поняттєвим апаратом правових наук; реалізація вмінь формулювати ознаки, структурні елементи, класифікаційні підстави для видової характеристики юридичних понять та категорій);
- сучасних освітніх технологій та методів навчально-виховної роботи.

виробив уміння:

- формування психолого-педагогічної готовності до проведення занять з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;
- здійснення науково-дослідної роботи у процесі практики;
- перетворення наукової інформації в навчальний матеріал;
- вибору та обґрунтування методології дослідження;

напрацював навички:

- використання теоретичних знань з фахових дисциплін у розв'язанні конкретних дидактичних і виховних завдань;
- формулювання теми наукового дослідження;
- обґрунтування актуальності обраної теми, визначення об'єкта й предмета дослідження, постановки мети та завдань дослідження, формулювання висновків та оцінка отриманих результатів;
- презентації результатів наукового дослідження.

Вважаю, що здобувач _____
програму практики та індивідуального завдання виконав(ла) в повному обсязі та
заслуговує на

оцінку «_____».

Науковий керівник_____
(підпис)_____
(прізвище та ініціали)